

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2,40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Multumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Glasul ostașilor.

Arad, 5/18 August 1914.

Sire,

Din îndurarea Celui de sus Majestatea Voastră împlinește astăzi cinstita vârstă de optzeci și cinci de ani, așa de rară în zilele noastre de frământări și de enervare. Ați avut parte de o domnie așa de îndelungată cum nu i se găsește pereche în istoria omenirii și ați stăpânit într-o astfel de țară, în care numai cea mai neobosită activitate de geniu putea să împace patimile și vrăjmășiile, și să statornicească buna înțelegere. Și ați isbutit, Majestate; ați adus jertfe din propriul Vostru sânge, dar acum sunteți pe cale de a ajunge la isbândă, mângâierea și binecuvântarea bătrânelor Voastre. Pornirile de ură între popoarele incredințate păstoririi Voastre se vor domoli, nizuințele lor de rădăcire se vor adevăra deșerte, sufletele lor le veți uni, trezind în ele nețărâmură dragoste de tron, le Veți arăta roadele de aur ale păcii între ele și Veți deschide drum nizuințelor superioare.

Sufletul acestor neamuri se întoarce cu iubire acum spre Majestatea Voastră, și ruga lor smerită cere binecuvântarea Celui de sus pentru bătrânețele Voastre și mângâierea lui pentru rănile, cari Vă sângeră încă.

Sire,

Neamul românesc din țările Majestații Voastre se închină și el în ziua aceasta de sărbătoare, își aduce aminte cu recunoștință

de semnele îndurării Voastre și e gata acum, ca totdeauna, să-și aducă sângele ca jertfă, dacă așa cere Impăratul său. Și așa a fost neamul acesta întotdeauna Majestate. Năcazurile ce-l sugrumau le-a îndurat fără răsvrătire, fără cărteală măcar, dar s'a ridicat navalnic atunci, când brațe fără de lege s'au întins amenințătoare spre tronul, dela care îi venea odinioară tot binele și în care își vedea mântuirea viitorului. Aruncați o privire asupra trecutului acestui neam de sub stăpânirea Voastră, aduceți-Vă aminte, că toate câmpurile pe unde a trecut poporul vulturului Vostru, sunt stropite și cu sânge românesc, gândiți-Vă la entuziasmul cu care a alergat acum sub steaguri, și veți înțelege ce adâncă și ce nețărâmură e credința lui, și ce sdrobitor e pumnul lui, când se ridică întru apărarea tronului și țării.

Când oștile genialului corsican erau la porțile Vienei, și întreagă Europa privea des-nădăjduită la sbuciumul imperiului habsburgic, care părea pe sfârșite, atunci pe câmpia și în țintirimul dela Aspern au răsărit regimentele românești, talazurile năvălitoare s'au frânt de zăgazul lor de oțel, și străvechiul imperiu și-a câștigat iarăși credința în puterile sale.

meniri, nici de amenințări, decât de credința față de tron, moștenită din moși-strămoși.

Ar putea povesti chiparoșii dela Custozza de furtunoasele atacuri biruitoare ale flăcăilor noștri.

Și ar putea spune pădurile de stejar din jurul Königraetzului, cum s'au jertfit regimentele românești ale Majestații Voastre, ca să scape de catastrofa totală o armată încă-pută pe mâni nesocotite.

Și acelaș sânge al neamului nostru a curs pe văile Narentei și sub zidurile Saraievului, și acelaș sânge curge acum pe întinderile deluroase ale Serbiei și pe șesurile ierboase ale Ucrainei. Sunt toate acestea jertfe isvorite, nu din nădejdea unui câștig, ci din cel mai înalt sentiment de datorie și credință.

Sire,

Dacă adeseori glasul nostru de supunere și credință n'a putut răsbate până la tronul Majestații Voastre, dacă șizeci de ani de muncă și jertfe de sânge au putut lăsa să plutească încă vre-o slabă umbră de îndoială asupra noastră, priviți la neamul nostru dela sate și orașe, priviți la entuziasmul bărbătesc cu care ne știm face datoria, judecați-ne întru adâncă înțelepciunea Voastră, ca să Vă convingeți de netemeinicia acestei bănuiele și de vrednicia poporului nostru.

Sire,

Am fost și suntem ostași neclintii ai Majestații Voastre. Din înălțimea, unde sunteți, întindeți mână de îndurare părintească, acestor ostași, deschideți-le larg cărările spre Tron, ca în vremile de demult, și vor binecuvânta numele Vostru atât ei, cari Vi se închină astăzi, cât și urmașii urmașilor lor.

Poporul:

„Cântece voinicești“.

(Culese de M. Eminescu — ed. A. C. Cuza pp. 165, 167).

Pe drumul Aradului
Cătaua împăratului
Când era lameazăzată
Fu 'n cetate la Arad,
Dar când fu în vremea cinii
Fu 'n marginea Dunării,
Iar în vremea prânzului
Fu 'n granița Turcului.

Pe din sus de Semering
Mare loagere se strâng
Pe dunga răzorului
Naintea Franțozului,
Franțozu-'n roș îmbrăcat
Spre bătaie-i de gătat
Și feciorii tot striga:
„Să trăiască Austria“
„Austria cea română.
Venea ghegeneral călare
Tot strigând în gura mare:
Nu vă dați feciori voinici
Că cerul ne-a ajutat
Și 'n pădure vom intra,
Și așa i-om scărpină
De n'or uita cât lumea.
Când era la prăzosă
Noi tătam câte-un ocol,
Ocolul s'a ocolit
Piemont s'a prăpădit.

George Coșbuc:

Popa Cojoc.

Curând după suprimarea revoluției dela 1848 în Ungaria, tânărul împărat Francisc Iosif a vizitat Ardealul. I s'au făcut ovațiuni din partea Românilor și, pe unde trecea îl saluta poporul în frunte cu preoții. Intre acei preoți, cari l-au salutat, a fost și popa Cojoc dintr'un sat din sudul Ardealului. Acest preot era în vârstă de vr'o cincizeci de ani. Impăratul adresa câte-o vorbă două fiecărui preot și uneori și bătrânilor mai respectabili dintre țărani. Cum s'a potrivit, cum nu, împăratul a întrebat pe preotul Cojoc, dacă are copii.

— Am, Majestate. Sunt toți aici.

Și din șirurile poporului au ieșit patru flăcăi unul de vr'o douăzeci de ani, și ceilalți trei fiecare mai tânăr decât celalalt cu un an. Impăratul s'a uitat la flăcăi, s'a uitat lung la popa, s'a întors apoi spre generalii din suita sa. Generalii s'au apropiat, privind cu mirare. Popa era un voinic înalt, plin de viață, flăcăii asemeni de voinici, zdraveni și frumoși.

— Să trăești, părinte, și să-ți trăească flăcăii! O să facem soldați de frunte din ei.

Generalii continuau să șoptească între dânsii; Impăratul se uita cu ochii plini de zimbet la flăcăi: erau Români, acei Români pe cari s'a răzimat imperiul habsburgic în vremuri de grele

primejdii, voinicii lui Iancu, care a ținut streaiă tronului, când răsvrățitorii lui Kossuth au amenințat cu ruină colosul imperiului.

— Să-mi lași, părinte, doi flăcăi, să-i duc cu mine la Viena.

Garda imperială a fost totdeauna compusă în majoritate din Români, mai ales Năsăudeni și Bănăteni, băeți din cele două „confinii militare“ care dădeau două regimente de grăniceri: păzitori de plaiuri în timp de pace, purtători de steaguri și avangarda oștirilor imperiale în vremuri de război. În garda imperială Români erau în majoritate, nu numai căci împărații cunoșteau credința și alipirea lor de tron, ci și pentru că erau toți voinici ca brazii și frumoși mai mare dragul.

— Cum poruncește Măria Ta, răspunse preotul. Când le-o veni vremea, am să dau cu drag și pe ăstia doi și pe cei mai mărunți, să slujească țara și pe împăratul.

— Numai pe unul ți-l mai vreau, că prea e voinic. Unul să-ți rămâie acasă, să-ți sprijine bătrânețele, zise împăratul, familiar acum cu preotul și încântat de el și de băeții lui.

— Pentru bătrânețe avem noi alții mai mici. De va vrea Dumnezeu, vor crește mari spre bucuria și mângâierea noastră. Și apoi avem ș fete.

— Mai ai copii, părinte?

— Mai am, Măria Ta! Dacă te înduri să vezi, sunt aici.

Octavian Goga.

De demult...

Tot mai rar s'aud în noapte clopotele dela strungă,
Patru înși la popa 'n casă în azi sfat de vreme lungă.

Intr'un șesnic ard pe masă două lumânări de ceară,
Plin de grije, peană nouă, moale popa 'n călmară:

„Patru juzi din patru sate, dela Murăș mai la vale,
Cu supunere se 'nchină astăzi înălțimii tale,

Luminate împărate! — Scriem carte cu 'ntristare,
Ne-au luat pășunea domnil, fără lege și 'ntrebare...

Semue-aveam și 'n mlezulne le-au fost pus de mult
bătrâni
De pe când în țara asta numai noi eram stăpâni!...

Nu mai sunt acum pe câmpuri, toate le-a sfărmat duș-
manul
Și pe Ionuț al Floarilor ni l'au prăpădit sârmanul.

Ne mor vitele 'n ogradă și ni-e jale nouă foarte
Și 'nălțate împărate, noi n'am vrea să facem moarte!

Dar ne vrem moșla noastră, vrem și pentru mort
dreptate!
Ale înălțimii tale slugi supuse și plecate,

Am trimis această carte și precum ca să se știe
Scri-am eu popa Istrate în ziua de Sfânt-Ilie.

Iar noi patru juzi cu toți nu știm slova și scrisoarea,
Punem degetul pe cruce și 'ntărim și noi plânsoarea”.

La fereastră-s zori de zluă și pătrund încet în casă,
Juzii treji de gânduri grele, stau cu coatele pe masă.

O nădejde luminează fețele nemângălete
A 'ntărit scrisoarea popa; la tot colțul o pecete.

Moș Istrate se ridică, și cu mâna tremurată
Pune cartea în năframă, de trei ori împăturată...

Întoțit de drum jitarul Radu Roată se iveauște,
Vechi căprar din cătănie știe carte pe nemfește.

El așează 'n sân scrisoarea și sărută mâna popii,
Juzii-l strâng odată mâna, le mîjesc în gene stropii.

Stau cu popa 'n pragul porții, ochii lor spre drum se
'ndreaptă,
Când cu traista subsuoară și tolagu 'n mâna dreaptă,

În scripștea dimineții, care rumenește satul,
Radu Roată pleacă 'n lume cu scrisoare la 'mpăratul.

Împăratul n'a răspuns, a zimbît numai clipind
din ochi și a sărit din șea jos, apropiindu-se de
mulțimea poporului. Câțiva din generalii au des-
călecat și ei.

Popa Cojoc și-a adus copiii, împăratul s'a
dat un pas înapoi, crezându-se ori mistificat ori
batjocorit. Erau trei fete mari, frumoase și fru-
mos îmbrăcate, în urmă doi flăcăiandri, subțiri
și îndrăzneți la umblet, apoi patru copii mai tî-
neri. Preoteasa venea în mijloc, și de o parte și
de alta de rochie i se țineau doi copii mai mici, iar
în brațe purta alți doi cojocoi de fașe, gemeni.
Ei au venit în fața împăratului făcând un grup
cu cei patru flăcăi. Erau șaptesprezece suflete,
o spuză de copii, și toți ai popii. Asemănarea
tipului copiilor și buna-credința a popii au lini-
știt pe împăratul, care la început n'ar fi crezut
în schimbul împărăției sale cu un toiaș de cer-
șetor, că toți acești copii sunt frați dela un tată
și dela o mamă.

— Ce ziceți, domnilor de lucrul acesta?

— E o minune, Majestate, o minune, răspund
generalii.

Bătrânii generali nemți credeau, că ie o mi-
nune lucrul, că tînărul popor al Românilor poate
da probe de atîta fecunditate. Împăratul bate
pe umăr pe popa Cojoc.

— Ai avere?

— Am, cîtă a dat Dumnezeu!

— Și ce zici, când te gîndești că ai atîția
copii?

Pentru „copilul
Împăratului“ ...

(I. C.) Tragedia ce s'a petrecut „la curtea
împărătească” a emoționat adînc masele po-
porației românești, fiorii dela curte s'au re-
percutat cu efecte potențate aici.

Caracterul specific al unui popor rar se
desvălește în toate laturile și amănuntele sale,
și trebuie să vină împrejurări cari să aducă
momente de supremă emotivitate sufletească
pentru a face posibilă aruncarea de lumină asu-
pra integrității aceluia caracter... Imprejurări
de nuanță tare, străfomări radicale sufle-
tești, așanumitele revoluțiuni.

Tragedia dela curtea împărătească a tre-
zit o adevărată revoluțiune sufletească în mij-
locul poporului nostru.

Cînd chemarea împăratului, resimțită de
pășul cel mare, strigată de primării, cnejii sa-
telor a străbătut pînă la hotarele cele mai
slab încheiate, poporația românească n'a ză-
bovit cît de puțin, ci a răspuns cu o iuțe lă
vertiginioasă, viguroasele brațe au părăsit sa-
pa și coasa în satele din munți, prășitul buca-
telor la șes, ciobanii au coborât plaiurile, toți,
cari au primit instrucția militară pînă la 42
de ani, s'au despărțit de odrasle, de soții, de
părinți, de sat, și au plecat vîlbros să se în-
carce pe trenuri, să alerge la granițe — să
răsbune tragedia împăratului, pe chipul în-
curînd nonagenarului patriarh să înflorească
iar senilitatea, să i se joace iar zămbetele în
ochi, luminile bătrîneții să-și recapete în in-
sitate de deunăzi...

...Eu, biet om, muncitor de pămînt, ajuns
la 40 de ani, din crepat de zori îmi alerg mă-
nile scorbuse și picioarele, ceas cu ceas, zi
de zi, an de an, fără să am drept să mă ho-
dinesc, fără să cunosc plăceri și bucurii, fără
să-mi pot plăti cel puțin aruncul (darea, biru),
fără să pot mulcomi gura nesățioasă, a mea și
a lor mei, — cît pot eu prețui? Nimica toată!
Și cîtă caznă, Doamne, și cîte răutăți! Dar
El, împăratul, bătut de gânduri de soarta ță-
rii, de soarta noastră a tuturor, El, cînd azi
n'o mai poate răbdi, cînd vrăjmașii i s'au
strîns din toate părțile în jurul tronului, cînd

răutățile s'au înmulțit, doar vedem bine, El ne
chiamă într'ajutor...

Gospodăria mea e săracă, dar suntem
mulți în ea, mulți — și unul fără altul nu pu-
tem trăi. În jurul mesuței cu trei picioare așe-
zată tocmai în mijlocul pomestelei umede, ne
simțim așa de bine, cînd suntem toți la un
loc, fără să scoatem o vorbă, aceeaș căldură
ne trece prin suflet, inima ne bate la fel, gîn-
durile ne sunt aceeași, și o vorbă de șagă
scăpată de unul ne scutură pe toți, ne des-
crește frunțile, ziua ni se încheie bine, somnul
ne e dulce...

Cum ni se strînge inima cînd moartea se-
ceră vre-una dintre odrasle, fie cea mai veș-
tejită, cea mai fără viață, cea mai bolnăvi-
oară, căreia în ceasurile de chin, îi dori-
am mutarea pe lumea cealaltă — Doamne iartă-
mă — Fie chiar unul dintre cei cari umblă la
școală, unde nu se pricopsește cu nimic, și i
se întunecă mîntea, de mi-e milă de el, îmi
sîngeră sufletul. Fie neputinciosul meu pă-
rinte, ori mama împuținată la chip, trecută
de mult de vreme, pe cari nu-i poți pune la
nici un lucru, nici să puie un vreaș pe foc...

Dar bunul împărat, ce durere i s'o fi pus
pe suflet cînd glonțul a fulgerat viața „copi-
lului?” Cumplită durere! Înțelegem foarte bi-
ne durerea asta și trebuie să sărim într'ajutor,
doar ne-a chemat chiar El...

Trebuie s'o facem asta, pentru „copilul”
împăratului, nu mai încapă vorbă, durerea e
mare, și trebuie s'o potolim, avem datoria...

Iată-ne dinasticismul! Caracterele psico-
logice latine, imprimare în noi deodată cu
răsărirea noastră pe lume, ne îndrumază im-
perios, cu necesitate inexorabilă să fim dina-
stici, să ținem la „împăratul” pentru că El e
personificarea națiunii românești, să fim lo-
iali, ordinea și disciplina să se pronunțe în
toate acțiunile noastre, să ne legăm soarta și
nădejdea strîns de viața capului încoronat,
să ne identificăm cu toate bucuriile, durerile
și sbuciumările Lui... Nu știm fatalitatea asta
pe care o purtăm în noi, cum ne va scoate la
liman, cum ne va ajuta să infiripăm viitorul.
Dinasticismul e o calitate inerentă sufletului
nostru și legile sale psihologice ne stăpînesc

— Ce să zicem Măria-Ta? Noi nici nu ne
gîndim cînd îi facem, nici nu ne batem capul
cu ei cînd îi avem. Ne sunt grei pînă sunt mici.
Dacă apucă să crească, ne sunt de ajutor, că
nu mai muncim cu brațe străine. Copiii sunt ave-
rea Romînului, și apoi noi Romîni de copii și
de coate goale nu ne plîngem niciodată!

Generalii ascultau vorbele popii cu atenți-
nea omului, care ar auzi pe altul povestind de o
călătorie în lună. Împăratul își strînsese sprîn-
cenele, ca isbit de-o lumină puternică: par'că
înțelegea acum de ce se plîng cele două națiuni
conlocuitoare ale Ardealului, Ungurii și Sașii,
că Romîni se lătesc și învie, iar ei se răs_lă-
tesc și se pierd. Numărul birui! Romîni nu-
măr vreau să aibă, și număr au, și cîtă vreme
Sașii caută averea în bani și Ungurii în fala ex-
terioară, Romîni au coatele goale și zic că
averea sunt copiii!

Împăratul a luat pe flăcăii lui Cojoc la Viena.
Ca să-și sustie familia — mai ales însă ca o
recompensă, sau ca un prețiu pentru „merite”
— împăratul a poruncit să se dea popii Cojoc
o penziune de cincizeci de fiorini pe lună, pînă
cînd „cel din urmă copil va fi mare”.

Au trecut într'acestea ani mulți. Austria pur-
tase războaie cu Prusia și cu statele nordice
italiene. Împăratul îmbătrînise.

Era pe la 1880.

Intr'o zi cancelarul anunță împăratului, că

un bătrîn preot român vrea să aibă audiență.
I se acordă.

Preotul, un om bine făcut, de vr'o optzeci
de ani, impunător cu statura lui, cu fața blîndă,
cu părul cărunt de tot și cu barba albă, spune
împăratului că el e popa Cojoc. Împăratul, lucru
înțeles, îl uitase.

Preotul îi amintește întîlnirea de acum tre-
zeci de ani. Împăratul își aduce aminte și, îm-
părat cum era, s'apropie respectuos de venera-
bilul bătrîn ca să-i strîngă mîna.

— Cum o mai duci, părinte?

— Bine, Măria Ta, audă-ți Dumnezeu rugă-
ciunea și te fie Dumnezeu, ca să ne stăpînești
cu pace și cu dragoste!

— Și ce-ți fac copiii?

— De aceea am venit, Măria Ta. Fetele le-am
măritat, mai pe aproape, mai pe departe, cum
le-a fost scris și cum a rînduit Dumnezeu. Da'
cu fetele nu faci casă; ele sunt date, și date ră-
mân. De băieți mi-i jale, Măria Ta. Trei mi-au
murit la Căneceț*) și doi acolo cu Pămînteji*)
— trei sunt cîtane aici în Beci*). Am avut opt
feciori, toți opt au slujit Măriei Tale, cîtane cu
credință. Acum am acasă unul, singur unul, al
optsprezecelea copil pe care Măria Ta nu l-af
văzut atunci, căci e născut în urmă, și vrea stă-
pînirea să mi-l ducă și pe el cîtană. Io-s bătrîn
și preoteasa bătrînă, și mila Măriei Tale n'o

*) Königgrätz, Piemont, Viena.

in atitudine
integritate
jifice unan
batem cât
câ...

Imperio
nă, ca nime
scă, să nu n
la îndoială
telor! Rușin
vor mai înc
nedreptatea
străimătății.

Dumnez
țele Majest
lui!” contr
da-o „brav
e capabilă

Erou

Umb
Cu fl
Când
Pe m
Și că
Se fa

Depa
Cu o
Și in
De C
Chite
Al na

Umb
Prin
Și ut
Subt
O do
La m

Iera
Fosn
Tres
Papu
Pun
Și ia

mai avem, c
nu ne mai d
cum mare.
noi nu pute
— și am ve
să te rog, s
avut și pe t
ba împărăț
suntem nep
avem pe n

Opt sol
se plimba

— Părin
au fost sol
să fie solda

Și popa
și pe al no

Doi dint
în Viena, a
din împără
condiținea
rinți cît fi
frumoasă,
ce-a dat-o
se mîndrea
narhului:

„Opt co
dați! Am n
soldat, ca
de băieții!

în atitudinea noastră publice. Rasa latină în întregitatea ei e dinastică și explorările științifice unanime confirmă aceasta. Noi nu ne abatem cât de puțin dela linia asta sufletească...

Imperios cerem deci, la această zi solemnă, ca nimeni să nu ne atace, să nu ne jignească, să nu ne brutalizeze pe viitor trăgându-ne la îndoială *dinasticismul și patriotismul faptelor!* Rușinea se va pronunța pentru cei ce vor mai îndrăzni încă să întindă pe farfurie nedreptatea asta, înaintea noastră și înaintea străinătății...

Dumnezeu să aline în întregime suferințele Majestății Sale pentru pierderea „copilului”, contribuția omenească la alinare o vor da-o „bravii Români”, cu abnegația de care e capabilă cea mai bună rasă!

St. O. Iosif:

Eroul dela Königgratz.

Umblam și eu ca tot ciobanul
Cu fluierul pe lângă oi,
Când ne ochiră cu arcanul
Pe mine și 'ncă pe vre-o doi —
Și cătăniți — nu trece anul —
Se face între Nemți răsbolu.

Depart, peste munți și ape,
Cu oaste mare ne-au pornit,
Și în țara Praislului, aproape
De Câne-Creț m'am pomenit.
Chitea p'acolo să mă 'ngroape
Al năbil Neamț... Dar ti-al găsit!

Umblam fugar de-o săptămână
Prin codrii Praislului, flămând!
Și uite-așa... Stam într'o răună
Subt un stejar, și îngânând
O doină, mă gândeam la stână,
La munții mei... ce-or fi făcând!

Iera în nămieț... Da să m'adoarmă
Fosnitul leneș din frunziș...
Tresar... aud deodat'o larmă
P'aproape, colea 'n stejeriș:
Pun mâna repede pe armă
Și iau pădurea 'n curmezis...

mai avem, că mi-au rupt-o și ne-au spus că bani nu ne mai dau, pentru că cel din urmă copil e acum mare. Și vreau să ni-l jure sub steag, și noi nu putem munci, că'n el ni-i toată puterea — și an venit să cad la picioarele Măriei Tale să te rog, să ne cruți băiatul, că opt băieți am avut și ne toți opt cu dragoste i-am dat în slujba împărăției, dar pe al nouălea nu putem, că suntem neputincioși, și io cu baba mea nu mai avem pe nimeni.

Opt soldați să dai țării! Împăratul, mișcat, se plimba prin sală. Deodată s'oprește.

— Părinte! Opt băieți ai avut, și opt băieți au fost soldați. Mai ai unul; lasă-l și pe acela să fie soldat!

Și popa Cojoc s'a întors acasă. Are să-l dea și pe al nouălea! Are să-l dea.

Doi dintre băieții lui Cojoc, amândoi căpitani în Viena, au fost puși în disponibilitate prin ordin împărătesc. Ei aveau să ia leafă îndoită, cu condițiunea să îngrijească de bătrânii lor părinți cât îi va mai ținea Dumnezeu cu zile. Era frumoasă, era vrednică de un împărat porunca ce-a dat-o împăratul, și popa Cojoc putea să se mândrească și să spue tuturor vorbele Monarhului:

„Opt copii am avut, și toți opt au fost soldați! Am mai avut unul, și l-am dat și pe acela soldat, ca să se pomenească de popa Cojoc și de băieții lui!”

Măi! ce stau ochii să 'mi privească!
Un vâlmășag de Nemți luptau
Pe-o pajură împărătească...
Erau căți-va de-o apărau
Și mulți voiau să le-o răpească!
Ajută-mi, Doamne, să le-o iau!

Ca o dihanie turbată
M'arunc de-avalma peste ei!
Izbesc la mlr trei inși deodată...
Dau iar, — și mai turtesc vre-o trei —
Hel, când să prind de veste, iată!...
Ia-i de-unde nu-s pe Nemții mei.

Eu, haida-hai, cu steagu 'n spate,
Pornesc la drum, cu pașii rari...
Ajung 'n lagăr pe 'nserate...
Ce să-ți mai spun?... Și mici și mari
Mă duseră cu-alalu, fârtate,
In cortul plin de ghinării!

Importanța României.

Viena, 15 August.

Faptul, că atitudinea pe care o va lua definitiv România, i se atribuie cea mai mare importanță, e foarte caracteristic și extraordinar de măgulitor pentru însemnătatea ce o are regatul român din punctul de vedere politic și militar. Afară de chestia că oare Italia ca al treilea stat în tripla alianță va păstra numai o neutralitate binevoitoare față de Austro-Ungaria și Germania sau va intra în clipa potrivită și ea în acțiune, zilele aceste de cea mai gravă seriozitate au justificat deplin părerea acelor, cari au pledat pentru câștigarea României în scopul apărării a flancului de ost împotriva Rusiei, mai cu seamă fiind armata română atât numeric cât și prin calitatea ei un factor de cea mai mare importanță. Nicidecum nu se exagerează, când se afirmă că atitudinea României va fi de o importanță determinantă în actuala criză, care se mai poate rezolvi numai prin deciderea armelor. Nici Serbia nu s'ar fi încumetat să refuze ultimatul monarhiei, dar nici Rusia n'ar fi îndrăznit să intervină în favorul Sârbiei dacă în atitudinea României n'ar fi urmat după războiul balcanic o vădită înstrăinare față de Austro-Ungaria și Germania.

Bărbații noștri de stat n'au ascultat de glasurele admonietoare, cari inzistau ca importanța elementului românesc să fie prețuit după valoarea

adevărată ce o are pentru monarhie. Dacă ei ar fi avut totdeauna în vedere această importanță, de sigur că Românii din Ungaria n'ar mai fi avut motive să se plângă și plângerile lor n'ar fi găsit un răsunset atât de puternic în București.

Ce mare influință au stările din Ungaria asupra opiniei publice din România se vede și din faptul că azi România stă la îndoială de care parte să meargă de-a Rusiei sau a monarhiei și a Germaniei.

Diplomații de pe Ballplatz pândesc azi cu atențiune încordată toate declarațiile bărbaților români și a presei din București, ca din aceste să găsească, care va fi atitudinea definitivă a României. Cercurile vieneze însă, cari totdeauna au avut cele mai mari simpatii pentru Românii din Ungaria sunt și azi de părere că în atitudinea aceasta s'ar putea provoca o schimbare rapidă în favorul monarhiei, dacă s'ar promite în chipul cel mai solemn împlinirea doleanțelor juste ale Românilor din Ungaria. Prin aceasta s'ar limpezi deplin situația. Declarații însă care nu obligă la nimic de sigur nu satisfac, iar satisfacția întârziată care s'a îndurat contele Tisza a i-o da deputatului Dr. Vaida de o valoare prea problematică.

Austriacus.

George Coșbuc:

In spital.

„Nu 'nțelege vorba, Sire”
Zise-acelaș general.
„Camarazi, să nu vă mire
Că 'ntr'acel spital

„Nu 'nțeleg nici doi cuvântul
Ce-l vorbim, căci li-e străin.
Sunt viteji din pământul
Cel de râuri plin

„Pe-unde trec ei veseli vara
Peste munții suri și goi;
Ei de-acolo sunt, din țara
Turmelor de oi...

„Scoborând din munți de-adreptul
Par în lupte-oșteni bătrâni,
Ați văzut, cum pun ei pieptul —
Sire, sunt Români”.

Astfel zise generalul
Către tânărul 'mpărat
La Veneția 'n spitalul
Cel improvizat.

„In supremele momente
Când căzura peste noi
Alte patru regimente,
In Amurg cu ploii

„Adunați Români 'n vale
Zid în urmă ne-au rămas,
Stăvilind dușmanii 'n cale
Până ne-am retras.

„Căți de moarte-atunci scăpară
Zilnic în spitale curg;
Toți ca lei se luptară,
Tinere Habsburg,

„Și-au murit pentru 'mpăratul
Sute de viteji de-ai mei —
Dar acest de-aci, din patul
Șapte sute trei,

„Care zace-așa 'n neștire
Și-i lipsește brațul stâng
Il salut! Dă-mi voie, Sire,
Mâna să i-o strâng.

Innul Habsburgic.

(Gott erhalte...)

Doamne țara ne-o păzește
Și pe bunul împărat
Să ne ducă la mărire
De-a ta lege luminat;
Strămoșeasca lui coroană
S'o păzim cu dor ne'nfrânt;
Căci de dânsa soa tea țării
Am legat cu jurământ.

Munca dreaptă ai'b'alături
Arma bravelor ostiri,
Iară tu, știință sacră,
Gândul nostru să l'inspiri.
Spor în toate aibă țara,
Spor și gloriei cu prisos.
Și pe cer, ca sol 'e pace,
Rădă soarele voios.

În unire stă puterea:
Oțeliți și admirati
Lumea toată să ne vadă,
Un ponor întreg de frați.
Mână 'n mână, fără preget
Telul sfânt vom urmări:
Sus stindardul, sus Monarhul,
Țara noastră n'a pieri!

Drepti și sinceri, tari și mândri,
Soli ai sfintei datorii,
Vom opune pieptul nostru
La străine dușmării.
Având pururea 'nainte
Vitejile de ieri,
Azi ținem de jertfă gata
Și vieată și averi!

„Noaptea scobori cu ceață,
Luptelor sfârșit punând,
Până 'n trista dimineată;
Și rănit zăcând

„Printre morți ce-umpleau hotarul
Lângă steagul ce-l avea
Strâns în dreapta sa, stegarul
Singular se sbătea.

„Mâne 'n zori o să-l găsească,
Mâne-al vostru steag, Români,
Mâne siema 'mpărătească
La dușmani în mâni!

„Ah, și nimeni viu pe-aproape
Dintre-ai săi, ca 'ntr'ajutor
El chemându-l să-și îngroape
Sfântul steag al lor!

„Și el n'are, n'are-o mână,
Că 'n bucăți l-ar destrăma
Și cu mâinile 'n țărână
Groapă i-ar săpa!

„I-ar săpa-o 'n stânci cu dinții,
Și-ar muri apoi răsând!
Iată, Doamne-al biruinții,
Tu i-ai dat un gând:

„Steagul său, de lângă cruce
Până 'n poală de desupt,
Dând cu dinții să-l apuce
Rând pe rând l-a rupt!

Și lăsând prăjina goală
Ocoli păduri și stânci,
Doborât de răni și boală
Și tîrît pe brânci

„Printre străji și printre cete,
Ziua stând ascuns prin văi,
Pân'a patra zi când dete
De fărtați de-ai săi.

„N'avea graiu, de răni umplutul
Suflet, vai n'avea de fel —
Dar un steag, pierdut crezutul,
Brău în sân la el!”

Cald bătea 'n ferestre-Amurgul;
Nimeni n'a mai zis nimic.
Și plecat spre pat Habsburgul
Cătr'acel voinic,

Blând l-a sărutat pe frunte;
Spre Români întors apoi:
„Vara, pășunând pe munte
Turmele de oi,

„Și-adunați pe lângă masă
Iarna la ospăț și nunți,
Spuneți tuturor de-acasă
Celor de prin munți,

„Și le 'nseninați viața
Cu cuvânt înălțător,
Că pe-un soț de-al vostru 'n fața
Voastr' a tuturor,

„Săruntându-l împăratul
L'a numit copil al său,
Și c'am stat plângând pe patul
Bietului flacău!...” —

Romanitatea istorică a Bucovinei.

— O recunoaștere a împăratului Francisc Iosif. —

Un act important ce trebuie să-l atribuim lui Eudoxiu Hurmuzachi este și modul cum a fost alcătuită marca țării ce împăratul cu diploma din 25 August 1862 a conferit-o ducelui Bucovina. Ea reprezintă un cap de bour pe câmp roș albastru, este deci mai că identică cu marca vechei Moldove, probând astfel continuitatea românească a pământului acestuia cu matca sa.

Cea mai mare însemnătate au însă expunerile din această diplomă imperială, căci prin ele se recunoaște romanitatea istorică a țării, arătându-se pe larg colonizarea Daciei prin Traian, descălecarea Moldovei prin Dragoș Vodă, falma măreață a eroului Ștefan cel Mare, învingerile lui strălucite asupra dușmanilor creștinații și ai civilizațiunii și apoi trecerea acestei părți a Moldovei la împărăția Austriei sub numele de Bucovina.

Aceste cuvinte împărătești ce însoțesc diploma, sunt cel mai frumos testimoniu și titlu de nobleță ce l-am primit cândva oficial dela Augustul nostru împărat, pe merit să strălucească în litere de aur pe steagul nostru național spre îmbărbătarea tuturor și spre înălțarea sufletului și a inimii noastre!

Și, pentru alcătuirea acestui frumos cuprins al diplomei împărătești a fost consultat Eudoxiu Hurmuzachi de către prietenul său Anton Schmerling, care ca ministru de stat, subscrie diploma împreună cu împăratul.

Recunoaștem ușor în diplomă pe istoricul Eudoxiu Hurmuzachi și nizuința sa ca caracterul istoric românesc al țării, să fie recunoscut și exprimat din cel mai autoritativ loc al întregului imperiu.

În anul 1864 el a fost numit marșal al țării și cu o mică întrerupere în 1870—71 a rămas în demnitatea aceasta până la moartea sa, întâmplată în 10 Febr. 1874.

În calitatea aceasta el a avut totdeauna în vedere conservarea caracterului istoric românesc al țării și l-a apărat cu toată căldura la oricare ocaziune. Tot așa a stăruit el, ca limba românească să fie îndreptățită și respectată în cameră și în comitetul țării, și așa s'a și urmat, iar prin conculuzul camerei provinciale din 30 Octomvrie 1869 se stabilește chiar ca lege ceeace până acuma era numit uz, ca protocoalele ședințelor să se compună și să se verifice atât în limba germană cât și în cea românească.

Pentru ca această hotărâre să poată fi pe deplin realizată, Eudoxiu Hurmuzachi caută stenografi români și, în 25 Mai 1870, îi scrie lui George Barit să-i trimită din Transilvania astfel de stenograf.

Precum am văzut, Eudoxiu Hurmuzachi a luat parte activă și hotărâtoare la toate actele mari ale neamului său din Bucovina, la emanciparea țării de sub stăpânirea galițiană, la realizarea autonomiei ei sub titlul de Ducat și la organizarea ei pe baze constituționale.

Neobosita sa activitate și marile sale merite pentru țară și împărăție au fost recunoscute și de guvernul central, și în anul 1872 a fost ridicat la rangul de Baron.

Vecinic recunoscător i-a rămas districtul

Câmpulung-Dorna, vechiul ocol al Câmpulungului Moldovenesc, pentru ale cărui drepturi de proprietate a intervenit el cu toată puterea, energia și cunoștințele sale în procesul acestor munteni contra statului, și văzând că pe calea de judecată nu va fi ușor a câștiga aceste procese cari dăinuiau de peste 80 de ani, el compune în anul 1861 renumita sa petițiune către împăratul, cunoscută sub numele de „Not und Hilferuf des Moldauisch-Câmpulunger Okols”, care în sfârșit avu efectul dorit, și toate aceste procese, la intervenția lui Eudoxiu Hurmuzachi ca imputernicit al Câmpulungienilor, se sfârșesc cu o învoială*).

De pe câmpul de război.

I.

14/VIII 1914.

Frate V.

Instrună-ți lira pentru odă. Cântă opincarii noștri, căciularii noștri, cari la gloria străbună adaog nouă glorie. Ați cetit „Budapesti Hirlap” despre regimentul nostru bănățean. Bănățeanul știe cânta și cu pușca. Nu-i Român ca Bănățeanul. Ca un zid neînvinș merge înainte. Plângi de bucurie. Clopotul morții a sunat pentru slavism... Tot ce au furat vor da înapoi. Cei ce ne-au pângărit altarele își primesc plata cu vârf îndesat, cum numai Românul știe plăti.

Sărvus

Dr. F. din rezervă.

II.

14/VIII. 1914.

Domnule redactor!

Botezați în foc de pușcă și de artilerie, Românașii noștri se poartă admirabil. Nepoții vitejilor dela Arcoli, Fântânele și Sadova au rămas credincioși vârtuților și tradițiilor lor străbune. Nici la Plevna n'o fi fost mai mare animația. „Drum bun, drum bun, toba bate”... „Hai cu Domnul sfântul, haidem peste Prut...” — sunt marșurile, care ne conduc la asalt. Iar Prut e oriunde găsim dușmani. Credem, că în vârful baionetelor noastre zace soartea Basarbiei. Așa să fie! Trăiască războiul!

Vă salută prietenul

B. V. locot. în rezervă.

P. S. — Sunt sănătos și fac notițe, pentru ziarul Dvoastră. Scrieți mai cu foc în contra slavilor. Aci iscălește și sergentul Budescu, un erou al regimentului, care a făcut aventura prin Sârbia.

B. V. — Budescu zugsf. — Isidor Sabercean.

III.

(Originalul e scris unguerește, probabil de unguri. — Red.)

On. redacția

„ROMÂNUL”

Arad.

Vă rugăm cu deplină stimă, să dați loc următoarelor rânduri:

*) Dintr'un discurs festiv al dlui Teodor Ștefanelli, membru al Academiei Române.

Bănci singuratică, foarte practice

PENTRU BISERICI.

Tofelul de aranjamente p. biserici și p. școli

execută ieftin

OLCSVÁRY GYULA, mäsar artistic, lifestantul Institt. gr. cat.

UNGVAR, Rákóczi-utca 22.

La dorință trimete gratis mostre și prospecte cu desenuri.

BANCII DE ȘCOALĂ

noul, durabile și elegante. (022061)

În 14 curent, de pe trenul ce mergea spre Orșova, mai multe doamne române, călătore, au aruncat bancnote de 10 și 20 cor. și bani de argint, trupelor sanitare, ce se aflau în gara Timișorii, împărțite la trenul de ambulanță nr. 7.

Sergentul nostru, Tiszler, a dat fiecărui soldat sanitar, din bani.

Rugăm să primească lumea cu inimă bună, mulțumitele noastre ferbinți, pentru ceașta facere de bine.

Mai mulți sanitari.

IV.

*Măicuță, când m'ai născut
Mai bine m'ai fi făcut
Două fântânele reci
Între două dealuri seci,
Și dintr'ai mei ochișori
Să fi făcut pomșori,
Dintr'a-mele picioare
Să fi făcut scăunele
Câți deleni pe deal ar trece
Toți să beie apă rece.
Pe scaune ar hodni
Tie, zău ț-ar mulțami,
Și din poame ar gusta
Până ei s'ar sătura.*

*Așa-mi vine une-ori
Să beau otravă să mor
Dară am doi pușori
Și mă întorc și-m bănuiesc
Și la pușori gândesc
Că-s micuți și singurei
Aibi Doamne grijă de ei.*

*Satul meu, satul frumos
Rămăi dragă sănătos,
De când am ieșit din tine
La mai mulți le pare bine,
Numai mie-mi pare rău
C'am părăsit satul meu.*

*Rămas bun iubită țară,
D'oi trăi să te calc iară,
D'oi trăi și n'oi muri
După războiu oiu veni
Vin din viie iar oiu bea
Și puțuții m'oiu vedea.*

*Vai Doamne da mult dor duc
Colea seara când mă culc,
Dimineața când mă scol
Cu ochii șa plin de somn.
Waffenroku*) dela cap
Udu-i Doamne și-asudat,
Și eu, Doamne tot mă mir
Că nu-i apă din părau,
Ci-s lacrimi din ochii mei...*

Pavel Micula,
husar la reg. de marș nr. 95
din Galiția.

*) Mantaună cătănească.

Francisc Iosif I și România.

Într'un moment de culminație pentru soarta poporului românesc din Principatele dunărene, bătrânul nostru monarh a săvârșit un mare act de dreptate, un act care aruncă o intensivă lumină asupra personalității Sale, și într'o zi ca aceasta, nu-l lăsăm neincrustat la cronică.

Ori când suntem gata să recunoaștem contribuțiile pe cari Franța le-a dat culturii omenestă, influințele numeroase cari au pornit din ea și au avut efecte binefăcătoare în deosebi pentru viitorul popoarelor mici. Franța imperială decidea în mod definitiv în congrese, în convenții, hotărârea ivirea formelor politice nouă de stat, s'a pus în serviciul principiului național pentru unele părți din continent, dar din cauza unei adorabile superficialități diplomatice s'a acelaș principiu național l'a combătut pentru alte părți. Ținuta asta de duplicitate a lui Napoleon III, care preconiza, cum ne spune istoria o Italie unitară și o Românie independentă în temelul principiului național, fără să accepte acest principiu și pentru Germa-

nia, — tocmai ținuta asta a adus peirea lui Napoleon III.

Acelaș Napoleon III, căruia istoria îi atribuie independența Principatelor, într'un anume moment era decis să-și sacrifice principiul, și într'o faimoasă convenție, după 1866, după ce Francisc Iosif I a pierdut Veneția, mișcat de generozitate i-a oferit în schimb România. Împăratul a respins cu indignare proiectul ăsta, favorabil, dar dejositor. Un admirabil simț de echitate a dovedit Francisc Iosif I, salutând independența și înflorirea României. Slăbiciunile diplomației franceze au fost înlăturate, și au fost considerate realitățile istorice....

Echitabil și drept s'a dovedit monarhul și în „legăturile sfinte”, cu „popoarele sale”. Reculegerea sufletului românesc din monarhie dintre anii 48—78, organizația bisericească și școlară din era lui Șaguna se datoresc în mare parte inițiativei private a Maj. Sale.

Și poate ne-ar mai fi surprins Maj. Sa și cu alte „dreptăți”, dar.... dar dacă nu s'ar fi izbit de stânca solitară pe care o prăvăliau camarila și guvernele ungare, de-a curmezișul reformelor dorite de El....

Războiul.

Felurte.

— Din ținuta Angliei și Rusiei rețese, că voiesc să pună mâna pe Dardanele.

— Se anunță din Berlin: Ambasada și Japonezii aflători în Germania au plecat spre casă.

— Germania a provocat Portugalia, că în conflictul actual ce ținută va avea. Guvernul portughez a răspuns, că interesele lor îi îndeamnă să se alăture la Anglia.

— Renumitul aviator francez Pegoud a fost împușcat în Frankfurt, fiind în aeroplan.

— Germania a adresat următorul protest către țară, prin intervenția unei puteri neutrale: „În ținuturile dinspre răsărit trupele rusești au dat foc la mai multe sate și au pustiit tot ce le-a stat în cale. Germania ridică protest în contra acestui fel de luptă, care e contra dreptului internațional. Dacă războiul degenerază, Rusia e răspunzătoare.

Serbia veche.

Armatele noastre reputează în Serbia în toate părțile succese strălucite. Sârbii nu pot opune rezistență armatelor noastre care înaintază victorioși și nu cunosc nici o piedecă. După informații sigure, Serbia veche va fi cucerită în cel mai scurt timp.

România a mobilizat.

O telegramă din București anunță că toți funcționarii au fost rechemati din concediu pe cale telegrafică. Ministerul de războiu român a dat un comunicat în care face cunoscut că mobilizarea armatei românești e terminată. În întreaga Românie a fost sistată circulația de trenuri pentru particulari. Se afirmă că tratativele ministrului de interne al Turciei, Talaatbey, cu guvernul român s'ar fi terminat cu hotărârea unei acțiuni comune a României și Turciei împotriva Rusiei.

Războiul greco-turco-bulgar inevitabil.

Reprezentantul Greciei la București a declarat că războiul între Grecia și Turcia e inevitabil din cauza mobilizării armatei turcești. Deasemenă va izbucni războiul între Grecia și Bulgaria. În Grecia s'a decretat mobilizarea generală.

Turcia, România și Bulgaria împotriva Rusiei.

Ziarul vienez „Reichspost” scrie că Turcia, Bulgaria și România ar ataca Rusia pentru ca nu cumva aceasta să ajungă la Cornul de Aur.

De pe câmpul de războiu rusesc.

Unele ziare din străinătate au publicat știri despre pretinse succese rusești la granițele noastre. Aceste știri sunt în deplină contradicție cu adevărul. Detașamentele mixte ale Rușilor cari au înaintat câțiva kilometri dela graniță pe teritoriul nostru au fost alungate imediat pe ste graniță la Zalozze, Brody și Sokal. Acțiunea detașamentelor aceste s'a redus exclusiv la jefuirea și incendiarea satelor neapărate dela graniță. Din contră, mai multe detașamente din cavaleria noastră au pătruns departe de graniță în interiorul Rusiei.

INFORMAȚIUNI.

„Ziua ostașilor”.

Arad, 5/18 August 1914.

O floare numai, domnilor, o floare!...

O floare pentru cel ce 'n luptă dreaptă
Cu propriul lor sânge 'nsamnă-și calea, —
Și pentru cel ce-acasă plâng și-asteaptă!...

Mil de voinici se zburcun de durere
Pe câmpuri și prin albele spitale,
Zdrobiți de-otrava rănilor mortale,
Și nu-s puteri s'aducă mângălere,
S'alline-o clipă arșița ce-l doare...
O floare numai, domnilor, o floare!

O floare pentru cel ce 'n luptă dreaptă
Cu propriul lor sânge 'nsamnă-și calea, —
Și pentru cel ce-acasă plâng și-asteaptă!...

Ce vi-s doar câțiva bani? O jucărele.
Dar celor storși de foame și de trudă,
Și pe cari nu vrea nimeni, să-l audă,
Ei pot, un colț de pâine să le dele,
Și 'n suflete țarie să strecoare, —
O floare numai, domnilor, o floare!

O floare pentru cel ce 'n luptă dreaptă
Cu propriul lor sânge 'nsamnă-și calea, —
Și pentru cel ce-acasă plâng și-asteaptă...
I. ALDEA.

— Măne, Mercuri, și Joi, fiind sărbători, —
Schimbarea la față și Situl Ștefan, numărul viitor al ziarului nostru va apare Vineri seara. În caz, însă, că vom putea obține permisiunea autorităților, Joi vom scoate un număr special.

Pentru cei de acasă. Pe lista dela noi, s'au mai făcut următoarele contribuții: D. A. Lupean Viena 2 cor. Dna Iosif Mittner n. Maria Dereștye Arad 10 cor.

Inimă românească. Ni se scrie: Recita-montană 3 (16) August 1914. Onorată Redacțiune. Vă rog a publica în pretuiul Dv. ziar, ca să servească și altora de exemplu, următoarele:

„Pentru familiile celor plecați la război, din comuna Recita-montană, au contribuit: Biserica gr. or. rom. din Recita-montană cu suma de 100 cor. Casina Română din Recita-montană 50 cor. Reuniunea de cântări și muzică din Recita-montană 50 cor. Ioan Popovici preot gr. or. rom. Recita-montană 50 cor.”

Femeile române de aici au pus la dispoziție 12 paturi în școala conf. gr. or. rom. din Recita-montană, pe seama celor vulnerați în războiu.

Foiletonul nostru de ieri, articolul contelui Iuliu Andrassy, este luat și tradus din ziarul „Magyar Hirlap” nr. din 15 August n. Acest organ publicase cu titlu peste pagină, articolul.

Pentru cei de acasă. Ni se cere să dăm publicității următorul: „Apel către toți președinții reuniunilor învățătoarești. Tradiționala credință, dragoste și iubire de patrie și tron și datorința de a le apăra, a dus pe câmpul de război și floarea învățătorimii confesionale, care pe când își varsă sângele pentru tron, patrie și biserică, pe atunci acasă văduvele și orfanii oțtează de durere, jale și foame.

Este știut, că învățătorimea noastră e avizată a trăi numai din salariul ei, dar e în deoște cunoscut, cât de neregulat își primește ea salariul; și dacă aceasta a fost așa în timpuri normale, ne putem ușor face idee cum e acum.

Iată pentru ce apelez și rog călduros pe toți colegii rămași acasă, dar îndeosebi pe președinții reuniunilor noastre, a interveni la venerabilele noastre consistorii și a le ruga, să dispună de urgență plățirea regulată a salarelor învățătoarești, lămur și anticipativ, iar despre aceasta, să ceară reverse pe lângă observarea, că îndolentii vor fi pedepsiți în calea ordinei; cu un cuvânt să fie rugate consistoriile, ca în această cauză, să nu primească nici un fel de scuză. Leucusști, în 2/15 August 1914. I. Furdian, președintele reuniunii inv. desp. Belint.

Aniversarea M. Sale în Arad. Marti, dimineața la orele 10 și jum. a avut loc în biserica gr.-or. română din Arad o slujbă religioasă (Doxologie) ca de obicei în fiecare an la ziua nașterii monarhului. În absența P. Sale episcopului *Ioan I. Papp*, care după cum aflăm e bolnav, a oficiat P. C. Sa d. *Roman Ciorogariu*, dir. seminarial, asistat de dnii *Vas. Beleş*, protopop, *G. Popovici*, ref. bis., *Muscan*, casier consist., *Gavril Bodea*, paroh, *Victor Fizeșan*, preot militar și diaconii dnii *Dr. Lazar Iacob*, prof. seminarial și *Cornel Lazar*.

A asistat un public foarte numeros, intelectual și popor.

La slujba dumnezeiască a asistat soldații români ai regimentului 7 de honvezi în frunte cu generalul și întreg corpul ofițerilor regimentului, în ținută de campanie.

La sfârșitul slujbei dumnezeiești preotul militar d. *V. Fizeșan* a ținut o entuziastă cuvântare îndemnând pe soldații români să se arate vrednici urmași ai vitejilor români cari au murit în războaie pentru apărarea tronului Casei de Habsburg și pentru patrie.

Entuziasta cuvântare a dlui preot militar *V. Fizeșan* a fost des aprobată iar la sfârșit toți soldații și publicul au izbucnit în strigăte de „Să trăiască monarhul!”

După cuvântarea preotului militar publicul a cântat imnul Casei domnitoare: „Doamne ține și protege!”

— Terminându-se slujba dumnezeiască generalul, corpul ofițerilor, preotul militar român, d. *N. Fizeșan* și numeroși intelectuali români au mers la biserica sârbească, unde d. protopop *S. Jupansky* asistat de preotul militar sârb a oficiat o slujbă dumnezeiască (Doxologia) din prilejul aniversării zilei nașterii *M. Sale*.

Au asistat soldații sârbi ai regimentului 7 și numeros public.

La sfârșitul slujbei dumnezeiești preotul militar sârb a ținut o foarte frumoasă cuvântare îndemnând pe soldați să fie cu supunere către superiori și să aere vitejește cinstea tronului și a patriei. Soldații au răspuns cu puternice strigăte de „jivio” (să trăiască!).

Lămurire. Ni se scrie: „Onorată Redacție! În nr. 169 al ziarului „Românul” între informații a apărut știrea cu titlul „Pro patria” despre adunarea ținută în comuna Borsă de Murăș com. Arad în 9 I. c.

Înainte publicului cetitor din aceste orduri apare parca eu aș fi vorbit în limba maghiară, ceea ce n'a fost așa, deoarece în limba maghiară a vorbit singur numai notarul *Aron Farkas*, iar eu împreună cu învățătorul *George Pleș* am vorbit în limba română. Vă rog deci binevoiti a publica aceste orduri pentru lămurire. Borsă de Murăș, la 15 August 1914. Cu toată stima: *Teodor Papp*, preot gr. cat. rom.

x în atențiunea bolnavilor! Balsamul *Mittelmann* pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: *Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Mi 1621)*

Ultima oră.

GERMANII ȘI RUSII.

(Ag. Wolff). În pasul *Vogezilor*, lângă satul *Sirmek*, două batalioane de infanterie germană, cari se aventuraseră prea înainte, au fost atacate de artileria rusească, postată la *Donon* și a fost silită să se retragă cu pierderi considerabile.

HONVEZIMEA.

„Monitorul Oficial” publică azi ordinul monarhului, prin care, conform constituției, conducerea militară este autorizată să ducă în război honvezimea și gloatele, chiar și peste granițele țării, după trebuință.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Stefan Perian, Vlaicovăț. Am primit 14 cor. în abonament până la 30 Septemvrie a. c.

Traian Popii, Jebeli. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Septemvrie 1914.

George Sperlea, Jurjova. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Septemvrie 1914.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

HOTEL „BOULEVARD”

SIBIU.
NAGYSZEBEN.

Zidit din nou s'a deschis în **1 Mai 1914.** Este situat în cel mai cercetat și mai frumos loc în oraș. **Priveliște admirabilă. 60 camere elegante moderne.** Încălzire centrală, electricitate, apă caldă și rece, lift, garaj p. automobile, automobil la fiecare tren. **Restaurant propriu excelent.**

Roagă binevoitor sprijin arendatorii:

HAYDEKER și KASPER.

Camere dela 3 cor. în sus.
Ha 2187

ADOLF ZIEGLER

PIETRAR Sibiu-Nagyszében str. Sării 37.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de **pietre mormântale** și atelierului de pietrărie.

Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit porfir, labrador etc. — Execut totfelul de lucrări de pietrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum și monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, în stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin. — Prospecte și deseneuri la dorință trimis gratis și franco.

ZI 1961

INGINER

CAROL GRAEFF

birou tehnic și întreprindere de instalațiuni
Bistrița (Besztercze) str. Ungur nr. 25.

Execută lucrări pentru luminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent slab, apadute și canalizare, în orice mărime și execuțiune. Liferează motoare, mașini industriale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, aparate pentru încălzit și fert. Execută schițe, proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligamente.

(Ga 1349)

Magazin permanent de totfelul de **lampe electrice și material de instalațiuni.**

Plătiri în rate!

Condițiuni favorabile de plătire!

Plătiri în rate!

Pentru lucrările executate garanție pe mulți ani. Întreprinderea aceasta nu e provizorie.

Délczeg Pál

PIETRAR

BISTRIȚA, (vis-à-vis) de cimitirul evanghelic.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de **PIETRE MORMĂNTALE** și atelierului de pietrărie. — Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador etc. Execută totfelul de lucrări de pietrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum în monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri în stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin — Prospecte și deseneuri la dorință trimis gratis și franco. — Renumita mea firmă să nu o confundați cu alte firme similare.

(Na 1347)

Ha 2186

F. HACK

mecanic

Sibiiu-Nagyszeben, Dragoner-wache nr. 2.
lângă WILHELM ANDREE.

Execută toffelul de lucrări în bransa aceasta și anume:
mașini de cusut, biciclete, gramofoaane,
aparate cinematografice, aparate fotogra-
fice, instrumente speciale și brevetate, pre-
cum și introducerea curentului electric și
rețea telefonică.

Serviciu prompt și conștiințios. :: :: :: Prețuri ieftine.

Carl Stürner

funar
succesorul lui
Joh. Ongert's

SIBIIU

Hermannstadt
Saggasse 22.

■ Oferă lucrări de căneapă curată: funii pentru transmisiuni,
funii pentru care, legătoare, ștreanguri, căpește, cin-
gătoare ațe pentru rolete, ațe pentru saci etc.

■ MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRII.

Revânzătorii primesc rabat!

Su 2069

CEL MAI MARE MAGAZIN DE BLĂNĂRIE

Dudás Sándor

Kolozsvár, Unio-utca 8.

Își recomandă în atenția on. public din lo-
calitate și provincie bogatul său asortiment de
blănării cu prețurile cele mai convenabile. Ar-
ticolle de fabricație proprie; mantale de blană,
blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli
pentru domni și doamne, ultima modă și lu-
orate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice
lucrări de blănării pentru prefacere, căptușire,
căptușirea și collarea mantalelor. Serviciu
prompt și conștiințios. Numai marfă bună și
execuție de I-al rang. (Du 1275—)

CEASURI PENTRU BISERICI.

SZÁNTHÓ GYULA

fabrică de ceasuri pentru biserici

NAGYVÁRAD,

Damjanich-utca 30 szám.

Oferă ceasuri pentru bise-
rici cari se trag odată pe
săptămână, odată la 8 zile și
odată la zi, durabile și pre-
cise. Prețuri ieftine. Fabrică
cu putere electrică. Garanție
pe mai mulți ani. Prețurile
la dorință se trimit gratis.
Plăci (tabla) pentru ceasuri
cari luminează noaptea, exe-
cutate admirabil. — Prețuri
ieftine. (Sa 88)

Liferantul diecezelor gr. or. și gr. cath.

H. TH. BONNET,

stabiliment industrial de mă-
sărie de lucrări p. clădiri și de
mobile, cu putere motorică

BISTRIȚA (Besztercze), Felsőkülváros, Fő-ut 25.

Execută în mod ineccepționa-
bil toffelul de lucrări pentru
clădiri și mobile, anume:
Lucrări pentru clădiri, portaleuri, mobilier pentru prăvălie, cafenea,
școli și pentru biserici, apoi aranjamente complete pentru dormitoare,
prânzitoare și pentru bucătăril, cu prețuri foarte ieftine. (Bo 2083)

Proiecte și prospecte gratis.

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezontor brevetat este alcătuit așa că fortifică nu numai
un sunet, ci și alt sunet armonice și ast-
fel asemănător acordului dă un sunet
plin, puternic și sărbătorește
precum și adânc.

Ho 1632

Echipamente p. clopote de fer
Staluri " " " "
Prospecte și preliminar de spese gratis.

Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată
Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

NOUĂ prăvălie de obiecte mecanice

NOUĂ prăvălie de obiecte mecanice

Cu stimă aduc la cunoștința on. public
din localitate și din provincie, că în
T. Mișoara-Cetate (Temesvár-Belv.) Losonezyi-tér 16,
lângă biserica catedrală, am deschis

O excelentă prăvălie de obiecte mecanice

corespunzătoare tuturor cerințelor moderne. — Țin în depozit cele
mai bune mașini de cusut, biciclete și fonografe; execut toffelul
de lucrări în bransa mea, cu prețuri moderate și pe lângă garanță.

Cu deosebită stimă: **Schuster Gusztáv,** mecanic
fost conducător al atelierului mecanic a lui STAM. (Su 2211)

CELE MAI EXCELENTE CEASURI DE TURN

(Pa 8018)

execută din oțel, fier și aramă
precum și repararea precisă a
acestora pe lângă garanță.

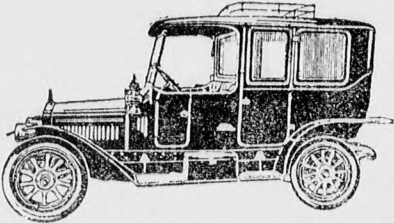
Papp Kálmán

fabricant de ceasuri pentru turn
Temesvár-Gyárváros, Fő-u. 34

— Prospecte gratis. —
La dorință merg pe cheltuiala
mea la fața locului.

LITTMANN RÓBERT

ATELIER PENTRU REPARAREA AUTOMOBILELOR, MOTOARELOR, MAȘINELOR DE SCRIS, GRAMOFOANELOR ȘI TOT FELUL DE INSTRUMENTE.
BRAȘOV, HOSSZÚ-UTCA NR. 24.
PRIMEȘTE TOT FELUL DE LUCRĂRI ÎN BRANȘĂ.

EXECUTARE
PUNCTUALĂ
ȘI PERFECTĂ

(LI 1973)

PREȚURI CON-
VENABILE.
GARANȚIE.

Incze József

magazin de cuptoare **Dés (Dej)**, str. Bánffy nrul 31.

Nr. telefonului 100.

Nr. telefonului 100.

Mare magazin permanent de cuptoare moderne și multicolore, din material excelent, căminuri și vetre de fier, specialități de garnituri de încălzitoare rapide cu economie de 40%. Tot aci mare magazin de plăci pentru pâ-

reși și pentru vane. Execută totfelul de lucrări în branșa cuptorăritului și anume: clădirea, repararea și curățirea cuptoarelor vechi atât în loc cât și în provincie, pe lângă prețuri moderate.

I 2082

La dorință servesc cu mustre.

Dacă voești

să cumperi bijuterii moderne și veritabile, adresează-te firmei:

Slepák A.

bijutler,
ceasornicar
și
auritor

MAROSVÁSÁRHELY, Széchenyi-tér nrul 41.

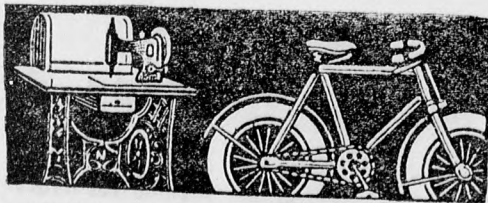
Magazin de ceasuri elvețiene, de aur, argint, oțel, nichel p. buzunar și ceasuri cu pendulă. — Bijuterii fine și Brillante, obiecte de lux veritabile de argint și argint de China, obiecte optice.

In marele meu atelier se execută totfelul de bijuterii și se reparază cu specialitate bijuterii și ceasuri. — Prețuri convenabile, serviciu prompt. Se 2072

Intreprindere „VATT” mecanică și electrică a lui
LEITNER, Cluj, (Kolozsvar).

Birou și magazin: Széchenyi-tér 41. (Palatul Széki).
Stabiliment: Malom-utca 8.

Va 2071

Reparări de automobile și gumă pentru automobile, mare atelier reparator de mașini de cusut, biciclete, mașini de scris, gramofone; prețuri ieftine, execuție solidă. — La comenzile din provincie nu se socotește pachetarea.

Cine se referă la acest ziar primește 100% rabat.

Premiat Expoziția internaț. de modă, Paris 1911; Grand Prix și med. de aur
Expoziția univ. din Roma 1911; Grand premiu și medalia de aur

La

„Croitoria universală”

I. PETRAȘCU**SIBIU, Str. Cisnădiei 30**

Telefon nr. 172.

: Croitorie civilă și militară :

Mare depozit de stofe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare. (1845—30).

Franz Nöhmeyer, gravor**BRAȘOV (Kronstadt), Michael Weiss-gasse 6.**

Execută:

totfelul de gravuri și anume: *gravuri pe instrumente, gravuri în ceasuri, sigile etc.*

Specialități

de monograme tăiate pe casete, albumuri, gente și bastoane.

Stampile de cauciuc

totfelul de firme de metal și email, se execută cu prețuri moderate. (No 2070)

Prima specialistă vieneză de corsete

JOSEFINA BINDER**LUGOJ, strada Bonnaz numărul 13.**

(Bi 2197)

Imi iau voia a atrage luarea aminte a onor. dame din Lugoj și împrejurime asupra corsetelor mele fără balene, cari formează o talie frumoasă, fără de a strânge sau apăsa.

Ajunge o singură încercare pentru a se convinge despre bunățatea acestora. Prețul e foarte convenabil, cel mai ieftin deja 8 coroane.

Recomandându-mă deosebitului sprijin, semnez cu distincție și considerație, gata de a servi on. public.

JOSEFINA BINDER.

Fiecare corset este produsul meu propriu și nu marfă de fabrică. Se efectuează corsete și corsage după măsură.

Corsete pentru ținută dreaptă, bândage de dame pentru anumite stări, pentru vătămătură și altele se găsesc aici în mare asortiment

Se primesc reparaturi și se efectuează — ieftin.